

**Veritates Christianæ Qvæ Modvm Exhibent Benè Vivendi
Et Benè Moriendi**

Balde, Hendrik

Ipris, 1689

§. 5. Inimici diligendi propter Deum, ut amor cælum mereri queat.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56447](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56447)

an forsah etiamnum magis perspicue cupis intelligere, jam inde contra te damnationis aeternae pronunciatam esse sententiam. si inimicum graviter odisse pergas, illique ignoscere detrectes? res tota his *S. Scriptura* verbis luce meridianam fiet clarior.

Quemadmodum servus ille, qui centum denariorum debitum conseruo suo noluit dimittere, à domino suo traditus fuit tortoribus, *Sic & Pater meus caelestis*, inquit CHRISTUS, *faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.*

Ad tam magnum tonitruum, exclamat *S. Augustinus* (a) *Qui non expergiscitur, ut inimicum suum amet, illique ignoscat, non dormit; sed mortuus est.*

Planè itaque necesse est, te inimicum tuum diligere. Disce nunc, quo eum modo diligi à te oporteat, ne amor tuus meriti sit expers.

S. V.

Inimici diligendi propter Deum, ut amor calum mereri queat.

VT quis hoc rectè percipiat, scire eum oportet, quatuor esse dilectionis genera, quorum nullum nobis præcipitur.

Prima

(a) *Encher. cap. 7*

Prima dilectio est inordinata, vel perversa. Inordinata est, si quando lucro, aut commodo, aut inani sensuum delectatione ad amandum impellimur; tunc enim dilectio plerumque modum non tenet; omnia in unum conferuntur obsequia, in ceteros nulla, vel perquam rara, utque unum propugnemus, alijs omnibus acriter nos opponimus, atque aded dilectio hæc sæpè perquam noxia est; discordias quippe, obloquia, & amaras, querelas parit.

Est quoque causa, cur multa indulgemus ijs, quos tali amore prosequimur, quæ indulgere; minime expedit, & cur verbis non perstringamus eorum vitia, quæ castigatione digna sunt, cur etiam nequaquam audeamus aperte ijs indicare verum, præ metu, ne illorum in nos amor paulatim languescat, atque aded ne multis orbemur emolumentis & oblectationibus.

Ad extremum hæc dilectio sæpe causa est, cur illos non adhortemur ad id, quod optimum, atque utilissimum ipsis est, metu; ne vel ad tempus, vel in perpetuum illorum conspectu privemur.

Dilectio perversa est, quando causa, quæ ad amorem provocatur, perversa,
vel

vel inhonesta est; ut si alter alterum diligit, quia hic sibi auxilio est in diripiendis alienis bonis, aut in sectandis foedis carnis voluptatibus.

Hæc dilectio, præterquam quod repudianda atque execranda sit, est quoque falsa; nam qui inter se amant, ut mala perpetrent, potius se odio habere dicunt; quamvis enim, qui sic alterum diligit, ex una parte bonum aliquod temporale ei velit, ex aliâ tamen parte malum cupit inferre ejus animæ noxium, quod verè malum est, & quidem longè gravissimum: etenim ut rectè ait Regius Prophetæ. *Qui diligit iniquitatem, odit animam suam.* Quicumque igitur in altero diligit peccatum, animam ejus odisse potius dicendus est.

Instabilis etiam est hæc dilectio, quia cessante illo vitio, quod multis de causis non rarò cessat, mox omninò perit; quin inò quandoque vertitur in acerbum odium, quo se mutuò persequuntur ij, qui antea vixerant conjunctissimè. Nunquid hoc sæpe videre est in impuro duorum amore, quo in se mutuò feruntur, dum vel in uno, vel in altero desinit (quod facillimè fieri potest) ulterius peccandi voluntas?

Altera

Altera dilectio pendet à communi diligendi ratione, quæ plerumque res est temporalis; ut qui diligunt, quia prius diliguntur, aut qui inter se amant, quia ejusdem sunt patriæ, aut nationis, aut indolis consortes, & quia in studijs fuere sodales, aut propter frequentem consuetudinem, aut beneficium acceptum vel speratum, aut hujusmodi de causis.

Hæc quidem dilectio neque de se mala, neque vitiosa est, nequaquam tamen à Deo nobis præcipitur, neque eâ quidpiam meremur; nam, ut CHRISTUS ait, Si diligitis eos, qui vos diligunt, quæ vobis est gratia? quid, quæso, quando sic diligis, Dei causâ præstas? nihil omnino; sed naturæ ductum sequeris, adedque mercedem recepisti.

Hæc dilectio etiam facile dissolvitur; non nisi unico interdum aspero verbo opus est; quod si accedat æmulatio, aut indignatio, aut nimium proprii emolumentum studium, facillimè omnis amor abrumpitur.

Tertia dilectio est naturalis, quæ ex carnis, sanguinisque conjunctione ducit originem; ita inter se amant parentes, & liberi, fratres & sorores, neptes & nepotes, ceterique affines.

Hæc

Hæc dilectio bona quidem est & laudabilis; attamen imperfecta: nam hæc sola diligendi ratio non efficit, ut dilectio sit actus virtutis, neque ullum parit gratiæ aut gloriæ incrementum.

Angusta quoque est; quia ad non multos extenditur; cum pauci cognationis naturalis, aut affinitatis vinculo inter se sint conjuncti; quando enim ad quartum vel quintum gradum cognatio pervenit, plerumque ferè cessat hoc vinculum, adeoque & causa dilectionis.

Quin imò debilis & infirma est huiusmodi dilectio; multa quippe solent eam mutare, & in odium convertere. Nunquid sepe contingit, ut consanguinei bonorum dividendorum causâ mutuo se odio persequantur? nunquid interdum liberi parentibus mortem optant, ut lauta & copiosa ad se devoluatur hæreditas? nunquid ii, qui divitijs affluunt, suos consanguineos inopiâ laborantes frequenter omni ope destituunt? plus profectò apud illos amor pecuniæ, quàm hoc nature vinculum valet.

Hæc præterea dilectio non paucis periculis obnoxia est; ob carnem enim & sanguinem multi multa frequenter agunt, quæ & rectæ rationi & divinis legibus adversantur, quemadmodum quotidiana experientia abundè nos docet.

Quarta dilectio moralis est, & honesta, quæ ex virtute, quâ quis est præditus, nascitur. Hujusmodi dilectio bona est, & præcedentibus perfectior, non ita tamen apertè nobis à Deo præcipitur, nec multum per eam meremur; quidquid enim ad Deum tanquam ultimum omnium finem non dirigitur, ad æternam salutem conferre nihil potest.

Hæc dilectio etiam fallax est, & mutabilis: fallax quidem; quia sæpe decipimur, existimantes, quempiam esse justum, bonum, castum; mutabilis verò; quia cessat, quando, qui se sic diligunt, desinunt esse tales, quales erant, aut quales esse censebantur; sublatâ enim diligendi causâ, tollitur & dilectio.

Vnica & præcipua causa, cur à nobis diligendus sit proximus, est Deus ipse, qui omnes omnino homines ad suam imaginem condidit, ut cælestem nobiscum adipiscantur gloriam, & hos quidem (qualescunque illi sint, boni, mali, amici, inimici) diligere à nobis vult. *Diliges*, inquit, *proximum tuum sicut teipsum*, ac si diceret: optabis ei bonum, & quidem æternum, ac quidquid eum ad æterna bona obtinenda juvare potest; hæc quippe nobis ipsi optamus, quin & optare nos oportet,

fi

si vero sinceroque nos ipsos amore prosequamur.

Hæc est dilectio, quæ cunctis præcipitur, quæque multum discrepat à quatuor reliquis, quas longo intervallo excellentiâ antecedit; hæc enim proximum in Deo, & propter Deum diligimus, atque adeò per hanc non exiguus meritorum cumulus ad nos accedit; nam quolibet opere Dei causâ præstito cælum meremur.

Hæc dilectio vera est; etenim verum bonum desideramus ijs, quos ita amamus, fortis etiam est, quia ratio amandi efficacissima est, & sufficiens ad superandas detractiones, ludubria, falsas accusationes, ceteraque, quæ dilectionem impedire solent; propter Deum quippe omnia, quæ molesta nobis accidunt, generosè contemnenda sunt; nam sive homo inimicus nobis sit, sive quodcunque aliud impedimentum ei insit, quò minus diligere mereatur; plus tamen ponderis & momenti habere debet apud nos Deus ipse, propter quem diligendus est.

Hæc dilectio præterea stabilis est: quantumcunque enim mutantur homines, quos diligimus; causa tamen diligendi semper immota permanet, ipse videlicet Deus, propter quem illos diligimus.

Finge

Finge amari à te aliquem ob corporis venustatem, ob munificentiam, castitatem, temperantiam, prudentiam, amabilitatem, eumque pariter amari propter Deum. Quid tum postea? nunc aio ego, atque assero, non destitutum te ab ejus amore, licet cras vel perendie totus, in alium mutaretur virum, in deformem, avarum, impurum, intemperantem acrem atque acerbum, quia potissima ratio inconcussa manet, scilicet Deus, propter quem etiam amore illum complecteris.

S. Ioannes Evangelista (a) nactus erat Discipulum, quem ob generosos animos, morumque probitatem, at unà quoque propter Deum & in Deo diligebat; is nihilominus post aliquod temporis interval- lum, tentationibus, perversorumque So- dalium exemplis, atque illecebris seductus fugam arripuit, factusque est ex probò improbus, quin & princeps latronum.

S. Ioannes his intellectis, quamvis mis- erum adolescentis lapsum vehementer lu- geret, haud tamen idcirco aded immuta- tum diligere desijt; sed per nemora & spe- luncas & vias devias illum quæsiturus iter direxit, quem jam inventum, at præ pu- dore profugum aded strenuè, attamen non sine amittendæ vitæ periculo insecutus

(a) *Scribitur in vita.*

est,

est, ut quâ blandis verbis, quâ efficacibus argumentis filium prodigum eò adduxerit, ut profusis lacrymis præteritam execrans vitam, cum suo Sanctissimo magistro in antiquum domicilium reverteretur.

Si S. Joannes hunc adolescentem ob virtutem, morumque probitatem dumtaxat amasset, nequaquam illum per nemora fuisset insecutus. Nam probi ejus mores mutati jam erant in improbos; at Dei causâ illum quoque dilexerat, quem propterea ex bono malum redditum amare non desijt; præcipua quippe ratio, propter quam illum diligebat, immota persisterat, videlicet Deus, qui nobis severè imperat, ut proximum, qualiscunque is fuerit, probus, improbus, amicus, inimicus, diligamus.

Non pauci, qui prius fidelissimi erant amici, acerbissimi extitere postea inimici, eò quòd non Dei causâ, sed alias ob rationes inter se amavissent. Ille solus inquit S. Augustinus (a) *Nullum perdit amicum, cui omnes in eo chari sunt, qui non amittitur.*

Accedit hanc dilectionem esse quoque peramplam, siquidem ea non solum ad omnes omninò homines cujuscunque nationis, ætatis, sexus & conditionis, qui sempiternę glorię in cælo nobiscû aliquan-

(a) Lib. 4. conf. c. 9.

dò possunt esse participes, sed etiam ad Angelos, ceterosque beatos se extendit; omnes enim hi propter Deum diligendi sunt.

Quid? quod hæc dilectio intuper germana ac vera sit, & nulli errori obnoxia; quia, quamvis falli possimus in hominum qualitate dignoscenda, utrum sint boni, pauperes, & casti, quales nobis esse videntur; in ratione tamen, quâ ad amandum inducimur, falli haudquaquam possumus: semper enim propter Deum diligendus est homo, sive bonus ille sit, sive malus, sive pauper, sive dives, sive castus, sive impudicus.

Ad extremum hæc dilectio est perfecta; per illam quippe Deo maxime assimilamur, qui omnia, & ea quidem propter seipsum diligit. Idcirco ad eam nos CHRISTUS hisce adhortatur verbis, estote perfecti, scilicet in amore, de quo facit hic mentionem, Sicut Pater vester celestis perfectus est.

Ex his omnibus facile est assequi, cuiusmodi noster in homines sit amor; an eos diligamus, quemadmodum ipsi à nobis diligendi sunt? an habeamus amorem, quem Deus precipit? an frequenter in corde nostro non delituerit amor inordinatus, aut naturalis humi serpens
sine

sine ullis omninò meritis? an aliquandò nos occupaverit pravus amor, qui & graviores parere noxas, & animæ nostræ sempiternum adferre solet interitum?

S. VI.

CONCLUSIO.

HAbes hîc ob oculos posita, quæ sponderam, videlicet rationi consonum, utile, facile, atque necessarium esse, te inimicum tuum diligere, eique ex animo injuriam tibi illatam condonare; habes etiam, quo à te modo diligendus sit, ut amor tuus mercedem apud Deum mereatur.

Nunc igitur ego te, amice mi, ad te ipsum revoco. Omniàne intellexisti? perpendisti? appendisti in staterâ recte rationis? estne mens tua illustrata? voluntas mota? sedatus & pacatus animus? diligisne modò inimicum tuum? eique ex animo ignoscis? quid respondes? nequaquam, inquis, ignosco: aures igitur arrige.

Quandoquidem animus tuus necdum ad pacem inclinet, & inimicum tuum etiamnum odio persequaris; denuncio tibi apertè, quòd ceteros omnes homines sine ullis meritis diligas. Diligis eos vel prop-

tes